

Bestedingsplan 2011 compensatie Awbz-pakketmaatregel Stadsdeel Zuidoost

1. Analyse knelpunten

Om een analyse te geven van de knelpunten die zijn ontstaan als gevolg van de AWBZ-pakketmaatregel, volgen hieronder in het kort de resultaten van een aantal onderzoeken die zijn gedaan naar specifieke doelgroepen.

Het CIZ heeft op verzoek van de gemeente Amsterdam op 12 maart 2010 overzichten van getroffen cliënten aangeleverd op postcodeniveau en naar bovengenoemde groepen. Op basis daarvan zijn de Amsterdamse doelgroepen verdeeld over de stadsdelen. Voor Zuidoost gaf dat de volgende cijfers:

Ouderen en dementerenden	88
Chronisch zieken < 18	32
Chronisch ziek/gehandicapt > 18	64
Psychiatrische cliënten < 18	6
Psychiatrische cliënten > 18	133
Verstandelijk beperkten < 18	70
Verstandelijk beperkten > 18	49
Totaal	442
Cliënten jonger dan 18	108 (18%)

Amsterdam is in 2010 geconfronteerd met een combinatie van ombuigingen door de centrale stad, het Rijk en de stadsdelen. De verwachting is dat deze maatregelen leiden tot een stapeling bij kwetsbare burgers en tot afbreuk van het voorzieningenniveau. Om die reden is een integrale analyse uitgevoerd naar de gevolgen van de heroverwegingen voor stad en stadsdelen. Voor Zuidoost geeft dat het volgende beeld. In Zuidoost is sociale problematiek meer dan gemiddeld aanwezig. Zuidoost heeft een aantal specifieke sociale kenmerken die (mede) bepalend kunnen zijn voor de mate waarin de risico's van de bezuinigingsmaatregelen zich kunnen gaan manifesteren. Het gaat om de volgende kenmerken die zich met name in Bijlmer Oost, Bijlmer Centrum, Holendrecht en Reigersbos voordoen:

- Veel eenouder gezinnen
- Veel bewoners van niet-westerse afkomst
- Laag besteedbaar inkomen
- Veel minimahuishoudens
- Meer werklozen met lage opleiding
- Slechte onderwijsresultaten
- Veel VMBO-leerlingen
- Vaker in aanraking met de politie

Er zijn recent ook doelgroepanalyses gemaakt die in dit kader relevant zijn omdat er mogelijk overeenkomsten zijn tussen deze doelgroepen en de doelgroepen die getroffen zijn door de AWBZ-pakketmaatregel.

In mei 2010 is een analyse gemaakt van de beschikbare gegevens van de jongeren die deel uitmaken van de criminele jeugdgroepen in Holendrecht. Uit deze analyse komt naar voren dat een groot deel van de jongeren die deel uitmaakt van dit soort groepen kampen met complexe en meervoudige problematiek. Zij hebben moeite met participeren in de samenleving, dat voor een groot deel voortkomt uit en/of versterkt wordt door de psychosociale problemen die zij hebben. De jongeren hebben vaak een psychiatrische en/of verstandelijke beperking en vertonen soms ook agressief gedrag. De doelgroep wordt gekenmerkt door een verleden van gedwongen of vrijwillige hulpverleningstrajecten, maar deze interventies zijn niet toereikend gebleken. De groep is kwetsbaar en beïnvloedbaar. Ze hebben moeite te participeren in de samenleving en vertonen vaak een hinderlijk, overlastgevend en/of crimineel gedrag. Het ontbreken van voldoende ondersteuning vanuit het gezin en eigen netwerk benadrukt de noodzaak van intensieve begeleiding van deze jongeren.

In opdracht van DWI is vorig jaar een analyse gemaakt van de doelgroep in Zuidoost, die na meerdere malen te hebben deelgenomen aan sociale activeringstrajecten, zich niet verder ontwikkelen. Vanwege de bezuinigingen op het participatiebudget is het relevant hier de analyse van de doelgroep op te nemen. Deze doelgroep wordt gekenmerkt door een grote diversiteit in culturele achtergrond. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd. De leeftijden van de cliënten varieert tussen de 27 en 65 jaar; de helft van de groep bestaat uit 50-plussers. Over het algemeen hebben deze mensen relatief weinig onderwijs gevolgd. De werkervaring bestaat vaak uit enkele jaren ongeschoolde arbeid. Op gezondheidsvlak zijn er vrijwel altijd meerdere fysieke klachten en soms psychische klachten. Deze klanten ervaren moeilijkheden in de financiële situatie, naar schatting de helft kampt met schuldenproblematiek. Over het algemeen zijn de klanten alleenwonend, een kleiner deel is alleenstaande ouder met inwonende minderjarige kinderen.

Bij het Loket Zorg en Samenleven (en de partners die in het Loket zitten zoals MEE en Madi) komen de volgende signalen binnen:

- cliënten die door het ontbreken van persoonlijke begeleiding minder snel de deur uitkomen en dreigen te vereenzamen; hulp wordt gemist bij het op orde houden van het huishouden
- het eigen netwerk waarop deze mensen een beroep kunnen doen is vaak gering
- chronische zieken en mensen met een fysieke beperking hebben vaak een laag inkomen. Zij krijgen geen aanbod meer van DWI om te participeren. Omdat zij dit niet zelf kunnen betalen, dreigen zij te vereenzamen.
- jongeren met een licht verstandelijke beperking, mensen met chronische ziekten of fysieke beperkingen hebben moeite om hun administratie en financiën op orde te krijgen. Een passend aanbod schuldhelpverlening ontbreekt.
- kinderen met een licht verstandelijke beperking zijn hun individuele begeleiding kwijt en kunnen na school geen beroep doen op de reguliere opvang.

Op basis van bovenstaande analyse zijn aandachtsgroepen waar in dit bestedingsplan in elk geval rekening mee moet worden gehouden: volwassenen met een psychische beperking en jongeren met een verstandelijke beperking, met het accent op die mensen die geen beroep kunnen doen op de eigen omgeving. Extra aandacht moet er daarbij zijn voor de slechte financiële situatie van deze groepen en het risico voor jongeren om als gevolg van de beperkingen te criminaliseren. Aandachtsgebieden zijn Holendrecht, Bijlmer-Oost, Bijlmer-Centrum en Reigersbos.

2. Analyse beschikbaar lokaal aanbod

Voor bewoners in Zuidoost zijn binnen het bestaande aanbod al alternatieven beschikbaar, zoals mantelzorgondersteuning, maatschappelijk werk, hulp bij thuisadministratie, maatjesprojecten en ontmoetingsplekken voor specifieke doelgroepen. Omdat dit aanbod nog niet altijd in de behoefte voorziet, hebben centrale stad en stadsdeel met de compensatiemiddelen 2010 aanvullende projecten gefinancierd voor het opvangen van knelpunten en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

Regenboog	Open Huis voor mensen met een psychische beperking, maatjesproject voedselbank en talentcoaches voor cliënten van de voedselbank
Cordaan	Groepsdagbesteding Eben Haëzer
Ondernemerskring Sociale Sector	Analyse bestaand aanbod en toeleiding cliënten naar passend aanbod
Vereniging Zorgintegratie Zuidoost	Ondersteuning van mantelzorgers van mensen met dementie
Arkin	Vervoersproject voor mensen met een psychische beperking
Spirit, Profor en Vice Versa	Begeleiding van vrijwilligers die ondersteuning bieden aan met name jongeren met psychosociale problemen
Irma Accord Training en Advies	Trainingen seksuele weerbaarheid voor jongeren met sociaal-emotionele beperking
Recogin	Voorlichting, toeleiding en activiteiten voor mensen van Afrikaanse herkomst met psychische beperkingen

Het project Open Huis voor mensen met een psychische beperking en de groepsdagbesteding in Eben Haëzer zijn gefinancierd door de centrale stad. Het eerste project loopt goed en voortzetting is gewenst. De groepsdagbesteding voor ouderen door Cordaan is niet van de grond is gekomen, omdat Cordaan onvoldoende in staat bleek de doelgroep te bereiken. De andere projecten zijn gesubsidieerd door het stadsdeel. Aangezien deze projecten pas in februari 2011 zijn gestart is het nog te vroeg om te kunnen beoordelen of voortzetting gewenst is.

Omdat er nog niet voldoende zicht is op het bestaande aanbod voor deze doelgroep is aan de Ondernemerskring Sociale Sector opdracht gegeven om het aanbod op wijkniveau te inventariseren, zodat een gedetailleerd beeld ontstaat van de voorzieningen, activiteiten en initiatieven. Op basis van dit onderzoek waarbij ook cliënten worden toegeleid naar passend aanbod hopen we in staat te zijn het aanbod tegen het licht te houden van de collectieve en individuele burgerbehoefte. Aan de hand hiervan kan dan gewerkt worden aan structurele oplossingen om het lokale aanbod te versterken en de toegankelijkheid te borgen. Hoewel de analyse nu dus nog niet volledig is, zijn er wel signalen over de behoefte van deze doelgroep en het ontbreken van passend aanbod.

Aan de Wmo-Adviesraad is gevraagd over de richting van dit bestedingsplan te adviseren. De adviesraad vraagt, op basis van de signalen die zij van de verschillende doelgroepen krijgt, aandacht voor:

- Ondersteuning van mensen die geen eigen netwerk hebben
- Ondersteuning van mantelzorgers die vaak al overbelast zijn
- Deskundigheidsbevordering van vrijwilligers
- Instellen van alternatieve vormen van klussenhulp en boodschappenservice
- Inzet van sport als belangrijke en gezonde vorm van dagbesteding voor mensen met een beperking

Mede in het licht van alle bezuinigingen vraagt de adviesraad breder en innovatief te zoeken naar oplossingen. Aanbevolen wordt om met ondersteuning van het opbouwwerk hierover in gesprek te gaan met burgers over passende inzet van menskracht en middelen, zowel van de kant van professionele instellingen als van de kant van burgers.

3. Beschrijving inzet compensatiemiddelen 2011 binnen budgettair kader

Beschikbaar budget Zuidoost			€ 459.776,-
Functies gericht op zelfredzaamheid		Doelgroep(en)	bedrag
	Projecten / Activiteiten		
<i>Versterken van eigen regie</i>	Begeleiden via vrijwillige inzet van jongeren en jong volwassenen met een psychiatrische, psychosociale en/of verstandelijke beperking gecombineerd met overlastgevend en crimineel gedrag	Jongeren met psychische/verstandelijke beperking	€ 50.000
	Inzet van jongerencoaches die jongeren met meervoudige problemen begeleiden	Jongeren met lichte gedragsproblemen als gevolg van verstandelijke beperking	€ 70.000
<i>Bieden van emotionele ondersteuning</i>	Inzet van gezinscoaches die volwassenen/gezinnen met meervoudige problemen begeleiden als vorm van nazorg na een intensief hulpverleningstraject	Volwassenen met meervoudige problemen	€ 45.000

	Maatjesproject voor mensen met schuldproblemen met meervoudige problemen die niet 'zwaar' genoeg zijn om geholpen te worden via bestaande zorgnetwerken.	Mensen met psycho-sociale problemen en/of psychiatrische beperkingen	€ 20.000
<i>Bieden van praktische ondersteuning</i>	Investeringskosten naschoolse opvang voor kinderen die speciaal onderwijs volgen met complexe problemen op het gebied van psychiatrie en leerachterstanden	Kinderen	€ 35.000
	Innovatief project burenhulp klussenhulp en boodschappenservice op wijkniveau	Ouderen en dementerenden	€ 20.000
Functies gericht op participatie	Projecten / Activiteiten	Doelgroep	Bedrag
<i>Stimuleren van contacten</i>	Laagdrempelige multiculturele dagopvang en dagactiviteiten voor ouderen	Ouderen en dementerenden	€ 70.000
<i>Ondersteunen bij zinvolle dagbesteding gericht op participatie</i>	Sportaanbod voor ouderen en mensen met psychische beperkingen	Ouderen en mensen met een psychische beperking	€ 20.000
<i>Versterken van de sociale omgeving</i>	Uitbreiding mantelzorgspreekuur	Mantelzorgers	€ 10.000
	Informatie- en adviespunt in het Loket Zorg en Samenleven voor mensen met psychische problemen en hun familie en professionals	Mensen met psychische beperkingen en hun omgeving	€ 10.000
	Steunpunt met hulpverlening in Gezondheidscentrum/OKC voor ouders en kinderen met gedragsproblemen en psychische beperkingen	Ouders met kinderen met psychisch-sociale problemen	€ 20.000

	Voorlichting van ouders van divers etnische herkomst over opvoeding en onderwijs van kinderen met psycho-sociale beperkingen via radio en met ondersteuning van vrijwilligers	Ouders met kinderen met psychisch-sociale problemen	€ 10.000
Ondersteuningsfuncties	Activiteiten		bedrag
Deskundigheidsbevordering	Project Samen Wonen, Samen Leven: samenwerking informele zorg en formele zorg	Alle doelgroepen	€ 30.000
	Opleiden van leidsters van kinderdagverblijven om kinderen die opvallen door afwijkend gedrag door te verwijzen naar de reguliere zorg	Leidsters kinderdagverblijven	€ 15.000
Personele capaciteit	Ambtelijke capaciteit voor regie-, monitor, subsidietaken en het organiseren van expertmeetings en debatten met als doel de opgedane kennis te delen en vast te houden		€ 34.000
		TOTAAL	€ 459.000

4. Toelichting

Met dit bestedingsplan wordt nadrukkelijk invulling gegeven aan vernieuwend welzijn: het activeren van de eigen kracht van burgers, het versterken van de sociale omgeving en het versterken van de informele zorgnetwerken. In Zuidoost is het besef groot dat door de grote diversiteit aan bevolkingsgroepen samenwerking tussen informele zorgnetwerken en professionals zorg en welzijn essentieel is om problemen en klachten vroegtijdig te signaleren, mensen toe te leiden naar reguliere hulpverlening en om de kwaliteit van het aanbod te verbeteren. Het is belangrijk dat geïnvesteerd wordt in deze samenwerking. Met het project Samen Wonen, Samen Leven wordt de samenwerking tussen professionele organisaties en informele zorg (bijvoorbeeld kerken en zelforganisaties) gestimuleerd en ondersteund.

Aangezien de meeste activiteiten die gefinancierd worden met de middelen van 2010 pas gestart zijn, is het legitiem ook te kijken naar deze projecten waarbij veel aandacht was voor informele steun- en leuncontacten om mensen weer op eigen kracht verder te laten gaan. Conform het concept van vernieuwend welzijn willen we met de middelen van 2011 het sociale netwerk van burgers versterken door uitbreiding van het mantelzorgspreekuur en het inrichten van steunpunten voor mensen met een psychische beperking en ouders van kinderen met gedragsproblemen. Met het ontwikkelen van een project burenhulp hopen we de informele zorg ook een stimulans te geven. Wat betreft aanvullend collectief aanbod willen we ons vooral richten op de beleidsterreinen sport en dagbesteding en dagactiviteiten voor ouderen en mensen met een beperking, omdat we nu al weten dat op deze terreinen lacunes zitten in het aanbod.

Wij realiseren ons echter dat niet iedereen gebaat is met informele steun- en leuncontacten, toegankelijke algemene voorzieningen of specifiek collectief aanbod. Voor de meest kwetsbare groep is individuele begeleiding soms toch noodzakelijk. De jongeren en volwassenen met meervoudige problemen voor wie de reguliere hulpverlening geen oplossing kon bieden, hebben ook vanwege het ontbreken van een eigen netwerk individuele begeleiding en coaching nodig om hun leven weer op orde te krijgen. De stadsdeeltafels vormen de verbinding in de bestaande zorgstructuur en zijn een aanspreekpunt voor de informele zorg en professionele zorg- en welzijnsorganisaties. Op deze manier beoogt stadsdeel Zuidoost problemen van burgers van Zuidoost sneller, beter en effectiever op te lossen.